

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem. vsaka beseda Din 0.50

Štev. 104 • Maribor, torek, dne 12. septembra 1939 • Leto XIV

Sporazum je podlaga za novo delo

Jugoslovanski državljani so zadovoljni, ker je bil sporazum med Srbi in Hrvati sklenjen. Niti ne vprašujejo, kakšen je sporazum, kaj pravzaprav določa. Zadovoljni so, ker čujejo o sporazumu in pričakujejo, da ne bo več nesoglasja in preprirov. S sporazumom je ustvarjena tista psihoza, (duševno razpoloženje), ki jo lahko imenujemo državljanska edinstvenost.

Sporazum je torej velika pridobitev, ki nudi one psihološke vidike, o katerih so razni politiki govorili in se prepirali o njih, ne da bi bili mogli zajeti s svojimi objektivnimi ali subjektivnimi naziranjmi dušo vsega jugoslovanskega prebivalstva.

To dejstvo najbolj jasno potrjuje, da narod ni navdušen za sebičnost politikov, za persekucije posameznih delov prebivalstva. Resnica je sicer, da se z besedami lahko nastroji nerazsodne ljudi, da se ogrevajo za krivice, za privilegije, toda ti ljudje niso duhovno zdravi. Duhovno zdrav narod pa ne bo nikdar odobral krivice, nikdar pristranosti in preziranje tega ali onega sočloveka.

Prav iz tega razloga je važno, da se med narodom vznikla psihoza glede sporazuma ohrani in okrepi s tem, da politiki in državniki grade notranje upravo in politične stvari s posebno obzirnostjo in prav z isto psihozo, ki je narodu prirojena.

Sporazum ni prazna beseda. Pa tudi postati ne sme taka. Sedanja vlada izjavlja, da ima nalogo, da izvede politično in uravno demokratizacijo. Mi smo to vedno zahtevali in vsebina sporazuma zahteva isto.

Zaraditega smatramo, da je napačno, če nekatere politične skupine hočejo zopet kovati dobiček, privilegije iz sporazuma. To je škodljivo. S tem se odpirajo vrata novim diferencam, ki bi utegnile motiti psihološko razpoloženje naroda. Vse stranke, vse politične skupine se morajo zavedati, da se z narodovo psihozo strinja to, kar je pravično, demokratično in svobodno.

Sprejem sporazuma in delovanje v njegovih intencijah je najboljša pot, da prenehajo politične in upravne diferenciacije, ki samo škodujejo in motijo razvoj in državno edinstvenost.

Krivi bodo tisti, ki se ne prilagode tej narodovi psihozi, če bi se motnje nadaljevale, kakor doslej.

Orožje za Italijo iz USA so prevažale angleške ladje

V razvoju velikih dogodkov v Evropi gotovo zanima deistvo, da so pred štirimi meseci angleške trgovske ladje prevažale orožje iz Zedinjenih držav Severne Amerike, iz newyorške luke, preko Gibraltarja v Italijo. V Gibraltarju so te ladje vzele redno premož in so angleški kontrolni organi tudi redno pregledali tovor.

Arabci na strani Anglije

Izbruh vojne je na mah pomiril Palestino. Prestala je teroristična vojna in voditelji Arabcev, ki so se borili doslej proti Angliji proglašajo, da se hočejo boriti z njo ramo ob rami, kar je

Rusija za zaščito svojih mej

V Rusiji je odredjena delna mobilizacija. Ruska vlada pa je izjavila, da mobilizacija ni naperjena proti Poljski, ampak je potrebna, ker ruskih mej ne ščiti nobena diplomatska pogodba.

Na Poljskem in v Nemčiji ogorčeni boji

Poljaki so se v redu umaknili na glavno obrambno črto

Največjo pozornost vzbujajo zaenkrat dogodki na bojiščih na Poljskem.

Nemška armada je s svežimi silami napadla poljsko vojsko vzdolž vse poljske meje. Računajo, da je nemško armadno poveljstvo vrglo proti Poljski okroglo 1.600.000 mož, ali 90 divizij.

Ob koncu preteklega tedna je nemška vojska prodirala iz smeri vzhodne Prusije proti jugu in dospela do rek Narew in Bug, ki se zlivata severozapadno od glavnega mesta Varšave v Vislo.

Na jugu je prodrla nemška vojska do krajev Novi Sonč in Tarnov v Karpatih, od tu pa v severni smeri, sledeč toku reke Visle, proti Varšavi.

Nemški radio je v petek zvečer objavil vest, da so oklopne divizije nemške armade ob 5.15 zavzele Varšavo. To bi pomenilo, da je odrezan umik srednjemu delu poljske armade, ki je v stalnem stiku s sovražnikom šla nazaj iz poznanske pokrajine proti Varšavi, t. j. se umikala na glavno obrambno linijo.

Poročilo nemškega generalnega štaba se je izkazalo samo v toliko resnično, da so nemški oklopni oddelki v resnici dospeli do predmestij Varšave, tu pa so bili razbiti, ker so zašli v zasedo in dospeli do mesta mnogo poprej, predno jim je mogla slediti ostala armada.

Na jugovzhodu od Varšave so poljske čete zdržale nemško armado in s tem krile umik srednje poljske armade, ki je na ta način dospela do Varšave na nove postojanke.

Poskus nemškega generalnega štaba, da bi bil dobil jedro poljske armade v klešče, s tem, da bi se bile pred Varšavo združile severna in južna nemška armada, je s tem ponesrečil, ako je jedro poljske armade medtem že v celoti prispelo do Varšave.

Neposredno pred Varšavo se razvijajo ogorčeni boji. Poljsko armadno poveljstvo razglašja, da bodo poljske čete branile prestolico.

Kako je z obrambo Poljske?

O nadaljnjem poteku vojne na Poljskem je težko prorokovati. Dejstvo je, da imajo Nemci na Poljskem premoč. To premoč je mogoče do neke mere izenačiti samo tedaj, ako se poljska armada ustavi na res dobro zgrajenih postojankah in pa, ako dobi čim večje število letal iz Anglije in Francije.

Trdi se, da je med tem že prispelo par angleških in francoskih letalskih eskadril v Lublin, kjer je sedaj začasni sedež poljske vlade.

Mnogo lahko razbremene poljsko armado tudi napadi zavezniških armad,

ki so pričeli v večjem obsegu ob takozvani Siegfriedovi črti.

Nehote pa lahko pomaža poljski armadi tudi jesensko deževje, ki bo spreminilo poljske ravnine v neprehodna močvirja, zlasti za motorizirane čete.

Verjetno je tudi, da glavni del poljske armade še ni nastopil v boju.

Zelo pa slabi poljsko udarno silo izguba industrijskih predelov v Gornji Šleziji, kjer se nahajajo tudi premožni revirji, potem poznanske pokrajine in središča tekstilne industrije v Lodžu.

Odločitev ne bo padla na Poljskem

Med tem pa objavlja radio zapadnih držav izjave francoskih in angleških državnikov, da ti dve državi ne bosta zaključili vojne, pa če bi Nemci zavzeli vso Poljsko, ker odločitev v tej vojni ne bo padla na poljskem bojišču.

Mogoče je tudi, da bo nemška vlada poskušala v osvojenih krajih na Poljskem vzpostaviti provizorno vlado in s to navidezno vlado pozneje skleniti premirje. Te vlade v Londonu in Parizu ne bodo priznali. S sedanjo poljsko vlado je namreč podpisan dogovor, da bodo Poljska, Anglija in Francija sklenile samo skupen mir, nikdar pa vsaka zase.

skem vzpostaviti provizorno vlado in s to navidezno vlado pozneje skleniti premirje. Te vlade v Londonu in Parizu ne bodo priznali. S sedanjo poljsko vlado je namreč podpisan dogovor, da bodo Poljska, Anglija in Francija sklenile samo skupen mir, nikdar pa vsaka zase.

Strahovito topniško obstreljevanje na zapadu

Francoska armada pred Siegfriedovo linijo. — Nekatere nemške utrjene postojanke ob luksemburški meji v francoskih rokah.

Francosko armadno poveljstvo je odredilo napad na nemške postojanke v skrajnem severnem pasu takozvane Siegfriedove linije, blizu luksemburške meje.

Napad pehote v tem ozemlju ni mogoč brez ogromne artiljerijske priprave. Francoske topovske baterije so pričele z obstreljevanjem utrjenih postojank Siegfriedove črte že pred dnevi in streljajo še kar naprej. Pehota je v zaščitnem ognju topov zavzela ozemlje, ki se razprostira pred Siegfriedovo črto in je bilo tudi utrjeno. Tako so Francozi v posesti gozda Varnivar pri Vornbachu, ki nadvladuje precejšen kos pokrajine, ki se razteza v Posarje.

Nemci so izpraznili mesta Saarbrücken, Koblenz in Trier. Zelo je prizadeto nemško premožovno ozemlje v Posarju, ki leži deloma v območju francoskih topov.

Ozemlje med reko Mozelo in Renom, kjer se vrše ti boji, je prepreženo z rovi rudnikov, v katerih se krije nemška vojska. Boji se vrše za zavzetje teh rogov in zato večkrat pod zemljo. Francosko armadno poveljstvo ne objavlja

imen zavzetih položajnih točk, ker ima proti temu gotove pomisleke. Pri prodiranju so francoske čete odkrile obsežna minirana polja na ta način, da so jim izdale položaje umikajoče se nem-

Francoski zunanji minister Bonnet

ške čete, ki same niso smele preko teh polj, ako niso hotele tvegati, da bodo zletele v zrak.

Nad bojiščem krožijo francoska in angleška letala, ki se omejujejo na fotografiranje položajev nad Siegfriedovo linijo.

Topništvo pa obstreljuje dovozne ceste za nemško fronto.

Letalski boji

Na zapadni fronti še ni prišlo do letalskih bojev velikega obsega. Angleška letala še vedno prihajajo nad Nemčijo in mečejo propagandne letake. Od časa do časa seveda tudi bombardirajo utrjene objekte, predvsem kielski kanal, skozi katerega se je umikala nemška mornarica v Baltičsko morje.

Doslej je bilo sestreljeno razmeroma malo letal na eni in drugi strani.

Neprestano pa se dogajajo kršitve nevtralnosti s strani angleških, pa tudi nemških letal v zraku nad Belgijo in Holandsko.

Zedinjene države pred odločitvijo

Ali ostanejo nevtralne, ali pa podpro Anglijo, Francijo in Poljsko.

Roosevelt sklicuje kongres (parlament) Zedinjenih držav na dan 18. t. m. Kongres bo odločal, ali ostanejo ZD nevtralne ali ne. Doslej so kapitalisti zagovarjali nevtralnost. Na bližnji kon-

Nemčija želi, da se Balkan ne zaplete v vojno

Samo, da države ostanejo nevtralne in izpolnjujejo trgovinske pogodbe z Nemčijo.

V »Berliner Börsenzeitung« je izšel članek, ki se bavi z vprašanjem odnosov med Nemčijo in nevtralnimi državami. Nemčija, pravi omenjeni list, želi živeti v miru z narodi, s katerimi trguje. Zlasti velja to za južnovzhodno Evropo. Nemčija sicer še vedno ne zapu nekaterim državam, ki so dobile jamstvo Anglije in Francije, da jih bosta ščitili pred napadom, toda Nemčija sodi po zadržanju vlad, ne pa po nekaterih pogrešnih izjavah javnega mnenja v teh državah. Nemčija se ne želi okoristiti s težkim strateškim položajem teh dežel, niti ne z napeto notranjopolitično situacijo, ki vlada v nekaterih izmed teh držav. Pravtako tudi noče nahujskati teh držav drugo proti drugo, toda zahteva

da bo nevtralnost iskrena in še prav posebno, da bodo spošto-

vane obveze gospodarskega značaja.

To se pravi, Nemčija polaga važnost na to, da bodo nevtralne države dobavljale Nemčiji vse tiste življenjske potrebščine, ki so se jih obvezale dobavljati po trgovskih pogodbah. Brez dvoma je Nemčija na tem interesirana. — Kajti države na jugozapadu Evrope dobavljajo Nemčiji ono, kar rabi za prehrano svojega prebivalstva, proti zamjenjavi za nemške industrijske izdelke, dočim bi morala Nemčija to drugod plačati v zlatu, ako bi sploh mogla uvoziti skozi blokado. Nemčija bi torej smatrala za neprijateljski, ako bi kakšna država ne izpolnila trgovinske pogodbe z njo. Tako približno je govoril maršal Göring. Take izjave so važne in nikakor ne dvomimo, da bodo prizadete države radi tu omenjenih izjav povprašale v Berlinu za oficijelno mnenje.

Sovjetska Rusija bo prodajala samo za zlato

Sklep vrhovnega sovjeta.

Vrhovni sovjet je na svojem zasedanju v Moskvi sklenil, da bo Rusija prodajala surovine in ostalo, kar rabijo vojskujoče se države, samo proti takojšnjemu plačilu v zlatu.

V vojni nihče nikomur ničesar ne kreditira. To načelo velja v notranji trgovini, še bolj pa v mednarodni trgo-

vini. Tudi so skušnje iz svetovne vojne naučile države-upnice, da je zlato bolje od kredita. Država, ki ima zlato, bo dobila vsikdar vse, kar potrebuje, narobe pa bo lahko gledala skozi prste država, ki ima v svojih tresorjih sam papir.

svetovni prodajni sistem

Torpediranje ladij in zasledovanje podmornic

Nemške ladje so se zateleke povečini v nevtralna pristanišča. Nemške podmornice, ki so bile že pred vojno poslani v Atlantski ocean, pa oprežujejo na angleške in francoske trgovske ladje. Nekaj so jih potopile. Angleška mornarica je pričela organiziran lov za temi podmornicami in seveda išče predvsem njihova oporišča. Čim jih bo izsledila, bo akcija podmornic obrezuspešena. — Zatrjuje se, da je ena podmornica že uničena. Angleška admiraliteta javlja, da o potopitvah podmornic sploh ne bo poročala, ker bi s tem opozorila Nemčijo na kretanje lastnih ladij.

Vsekakor je blokada Nemčije na morju popolna.

S triletno vojno računajo Angleži

Angleška vlada izdeluje načrte za gospodarsko preskrbo države in pri tem povdarja, da bo vojna trajala najmanj tri leta.

Cilji vojne.

Angleški tisk povdarja, da ima sedanja vojna zavojevalni značaj in namen podjarmiti male države.

Anglija se bo borila za ponovno vzpostavitev Čkoslovaške, obnovitev Poljske in popolno razorožitev.

Zadnje vesti

Umik nemških čet pred Varšavo

Nemške čete pred Varšavo se se pričele umikati iz neposredne bližine mesta.

Litvinov ni bil aretiran in ustrejen. Iz Moskve zanikajo vesti nemškega časopisja, da je bil Litvinov aretiran in ustreljen.

Češki legijonarji zagreše veleizdajo, ako se priključijo kakšni inozemski češki legiji, ki se bo borila proti Nemčiji, razglasa vlada čkoslovaškega protektorata.

Doma in po svetu

Narod je neodvisen in sam sebi gospodar. »Hrvatski dnevnik« piše: »Načelo narodne suverenosti bo ostalo nedotaknjeno, dokler bo Hrvatska seljačka stranka in dokler bo ona predstavljala hrvatski narod. Temu načelu se ona ne bo nikdar izneverila in v skladu s tem načelom bo vršila svoje politične akcije. — V skladu s tem načelom so bila vodena pogajanja s predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem, v svrhu izvedbe tega načela so vstopili predstavniki Hrvatske seljačke stranke v skupno vlado, izvedba tega načela je glavna naloga bana Hrvatske.« — Želimo, da bi se vse to, kar je tu rečeno, čimprej res pričelo izvajati v vsej državi.

Zaplenjena naša ladja. Angleške oblasti v Gibraltarju so zaplenile tovor bauksita, ki ga je vozila naša tovarna ladja »Petrović« iz Dalmacije v Nemčijo.

Konec cenzure na Hrvatskem. »Hrvatski dnevnik« javlja, da je ban dr. Ivo Šubašić naročil, da naj se v bodoče proti tisku ne izvajajo nobeni ukrepi, ki niso utemeljeni po zakonu. — »Hrvatski« želeži, da bi izšel čimprej nov tiskovni zakon, da bodo o tisku odločala redna sodišča, katera bo lahko poklical na pomoč urednik lista, kadar bo mnenja, da se mu s konfiskacijo godi očitna krivica in grobo krši zakon.

Prepovedano je nabirati prostovoljce za vojskujoče se države ali prirežati zbirke v svrhu podpore vojskujočim se državam. Kazen je v denarju do din 1500, v slučaju neizterljivosti pa je predvidena zaporna kazen do 30 dni.

Amnestija za finančne prestopke. Za razne finančne prestopke je bila te dni izdana amnestija, s katero bo ustavljeno postopanje in brisane že izrečene kazni.

Pomočnik prosvetnega ministra je postal znani nekdanji poslanec dr. Fedor Nikić.

Izboljšanje trgovinskih odnosov z Grčijo, Francijo in Anglijo. Po napovedi iz Beograda se bodo v kratkem pričela trgovinska pogajanja za izboljšanje odnosov z Grčijo, Francijo in Anglijo. Trgovski krogi si mnogo obetajo od izboljšanja trgovine med našo državo in temi državami.

Pariski nadškoj Verdier je te dni v svoji pridigi dejal, da Francija brani svojo svobodo, obenem pa vodi tudi križarsko vojno.

V Franciji so zvišali davek na vojaštvo oproščene osebe za 15 odstotkov.

Vsak Francoz mora imeti plinsko masko. Francoska vlada je odredila, da mora vsak Francoz nositi plinsko masko in je za tozadevne prestopke uvedena policijska kazen.

Bivši poslanik Čkoslovaške v Londonu, dr. Jan Masaryk, je imel otvoritveni govor ob priliki prve češke oddaje v angleškem radiu, ki je bila uvedena te dni.

Brezposelni v Angliji bodo tudi v dobi vojne prejemali brezposelno podporo kakor doslej.

Posebna poljska vojaška misija se nahaja v Londonu, kjer se bodo vršili posveti vojaških strokovnjakov.

Živahni diplomatski stiki med Anglijo in Italijo. Angleški veleposlanik v Rimu Percy Loraine je v zadnjem času večkrat obiskal italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana in imel z njim daljše razgovore.

Irak zvesto ob strani Anglije. Vlada v Iraku je poslala Angliji ponovno zagotovilo, da se bo zvesto borila ob strani Anglije. Angleška vlada je odgovorila, da bo tudi Anglija znala pravilno ceniti to zadržanje Iraka, ki lahko vedno računa na angleško pomoč.

Nemčija dobavlja vojaška letala — Romuniji. Dne 8. septembra je pristal v Slovenjgradu na nekem travniku romunski poročnik-pilot Rasesco z enokrilmnim lovskim letalom, ki pa se je pri pristajanju razbilo. Pilot je letel z letalom proti Romuniji, pa je zgrešil smer. — Zanimivo je, da Nemčija v tem času dobavlja letala Romuniji, ki pa je v vojni z Anglijo.

Protikomunistični pakt je mrtev, je izjavil predsednik japonske vlade Abe, in s tem pokopana zveza z Nemčijo, ki je temeljila na tem paktu.

Španska vlada izganja Nemce. Španska vlada je pozvala vse ob Pirenejski naseljene Nemce, ki so tamkaj ostali še iz za državljanske vojne, da takoj zapuste Španijo.

Zedinjene države v strogi pripravljenosti. Čeprav so se Zedinjene države izrekle za nevtralnost, je predsednik Roosevelt izdal odredbo, da bodo Združene države v stalni vojaški pripravljenosti.

Amerikanci čuvajo Panamski kanal. Vlada Zedinjenih držav je odredila znatno ojačenje vojaških posadk ob Panamskem prekopu.

Nove določbe za telefonske razgovore. Poštno ministrstvo je izdalo nov tarif za naročnike telefonov v naši državi. Telefonska tarifa se bo ravnala po številu telefonskih govorov v krajevnem prometu. V posameznih skupinah bodo smeli imeti naročniki govorov: v I. skupini 500, v II. skupini 370, v III. skupini 270, v IV. skupini 170, v V. skupini 120. Pogovore zabeleži avtomatična naprava v poštni centrali. Toda avtomat zapiše samo telefonski poklic od strani imetnika telefona, ako pa je telefonska številka, ki jo kliče, zasedena, avtomat takega poklica ne zabeleži.

Dvojen roparski umor se je pripetil v vasi Blato na Dolenjskem. Neznani morilci so s sekuro pobili zakonca Nučič in ju oropali.

Bata gradi tvornico cementa. Bata že dolgo ni več samo tvorniško podjetje za izdelovanje čevljev, ampak koncern, ki združuje v sebi najraznovrstnejše industrijske panoge. Sedaj poročajo, da bo pri Krčedinu v Sremu zgradil tovarno cementa.

Otroku vzklila bučna peška v grlu. V dubrovniški banovinski bolnici so pripeljali 3-letno Ramzo Kolić iz Čapljine, ki je tožila, da jo v grlu neprestano nekaj duši. Preiskal jo je domači zdravnik, ki pa ni mogel ugotoviti, kaj ima otrok v grlu. V banovinski bolnici pa so jo pregledali natančneje in našli, da je otrok požrl koščico od buče, ki se je v grlu zataknila in nato vzklila. Klica je bila že 5 cm dolga.

Nove omejitve v nemškem gospodarstvu. Nemška vlada je izdala uredbu, s katero je mogoče omejiti porabo električnega toka za posameznike, ali pa jim dobavo toka sploh ukiniti. Zaplenjene so vse zaloge krzna in krznenih izdelkov, tako tudi vse tkanine in tkivo.

Poostreitev omejitve avtomobilskega prometa v Nemčiji. Nemška vlada je izdala poostrene odredbe o omejitvi zasebnega avtomobilskega prometa v Nemčiji. V Berlinu so zaplenili že nad 60 zasebnih avtomobilov, ki so jih lastniki uporabljali za izlete.

Tudi zveri morajo proč pred vojno. V Parizu in Londonu so te dni odpeljali divje zveri iz odločnih živalskih vrtov v varnejše kraje.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Dale je hodil križem krašem čez gorske grebene, da bi si na ta način prihranil težavno plezanje, kajti »senacas« — parkom podobne livade, kakor so jih imenovali mehiški pastirji — so bile tako okrogle in ravne, kot da bi jih bila ustvarila človeška roka, v čudovitem nasprotju s temno zelenimi, zgrbljenimi in raztrganimi skalnatimi grebeni. Kaj naglo je opazil, da je tako na odprtih senecah, kot tudi po gosto obraščenih gričih, neverjetno veliko divjadi. Pokanje vejevja in nato siv blisk med smrekami, kateremu je sledil okrogel, črn, okoren predmet, gostolenje v grmičevju in tatinski koraki, so bila znamenja, ki jih je Dale poznal. Ko je enkrat neslišno prišel do male jase, je opazil rdečo lisico, ki je zalezovala nek plen; ko je pogledal поблиže, je ugotovil, da je bila to jata jerebic. Sfrčale so, udarjajoč s svojimi perotmi ob veje, lisica pa jo je mahnila dalje. Na vsaki senaci je trčil Dale na divje purane, ki so obirali seme z visoke trave.

Že od nekdaj je bila njegova navada, kadar je šel na obisk v Pino, da je oddal po par strelav, da bi svojim starim prijateljem, ki so mu radevolje nudili streho, prinesel svežega mesa. In dasi se mu je to pot zelo mudilo, pa vendar ni hotel delati izjeme.

Končno je prispel nižje spodaj v borovje, kjer so velika, grčava, rumena drevesa štrlela v nebo, bodeča in ponosno odmaknjena eno od drugega, in kjer so bila tla ena sama rjava, dehteča, prožna blazina iz igličevja, ravna kot pod. Od vseh strani so ga zvedavo opazovale verice in se razbežale, čim se

6

jim je približal, — majhne, rjave, svetloprogaste verice in večje, usnjatorjave ter kratke temnosive, z belimi, košatimi repi, kocaših ušes.

Ta pas borovega gozda je nenadoma prehajal v neskončno, sivo, valovito, odprto pokrajino, kot v nekakšno prerijo; nizko predgorje se je razprostiralo blizu in daleč, in na raztresenih, rdečezlato se lesketajočih trepetljikah, so se lovili žarki jutranjega sonca. Tu je Dale presenetil jato divjih puranov, nekoliko več kot štirideset komadov; mirna, belopikasta sivina njihovega perja in njih dražestna, vitka rast je razodevala, da so bile same pure. Niti enega purana ni bilo med njimi. Takoj so se razpršile na vse strani po travi, iz katere so se videle samo še njihove pozibavajoče se glave, dokler niso zginitile. Mimogrede je Dale opazil par stepnih volkov, ki so očitno zalezovali pura, ko pa so opazili njegovo in začeli bežati proti gozdu, je naglo ustrelil za zadnjim izmed njih. Kroglja je zadela nizko, kakor je nameraval, toda prenizko, tako da je dobil volk cel naboj prahu in igličevja v gobec. To ga je tako prestrašilo, da je skočil v stran in se pri tem zaletel v neko drevo; prekopicnil se je, zasukal na hrbtu in zopet postavil na noge, potem pa izginil pod varno streho gozda. Daleja je to zabavalo. Boril se je proti vsem roparskim živalim pračozda, dasi je vedel, da so lev, medved in lisica naravi v njenem snovanju prav tako potrebni, kot pa nežni, lepi, divji stvori, ki so njih plen. Toda nekatere živali je ljubil bolj kot druge, zato je obžaloval to nerazumljivo krutost.

Prekoračil je širno, s travo poraslo ravnino in znova krenil položno navzdol, kjer so na gosto rastoče trepetljike in borovci polnili plitvo globel in so se vzdolž bregov lesketajoče se površine potoka

vrstile od sonca obsejane jase. Tu je začul gavdrati divjega purana, znamenje, da mora kreniti v drugo smer in že se je sključen tiho splazil okrog neke skupine trepetljik. Na neki sončni jasi je stalo kakšnih ducat ali še več velikih pur, ki so strmele nezaupljivo v smeri proti njemu, glave pokonci, v divji drži, ki je lastna njihovim vrsti. Stari divji purani so za lovca najtežje dosegljivi plen. Dale je ustrelil dva. Ostali so pobegnili kot žerjavi: razkrcenih nog so lomastili po tleh, in v divjem zagonu odrčali. Leteli so nizko nad travo, komaj tako visoko, kot je velik človek in se zgubili v gozdovih.

Dale si je oprtal divji puri na rame in se napotil dalje. Kmalu je prišel do preseka neke gozdne terase in njegov pogled je splaval po milje dolgem, z borovci in cedrami poraščenem pobočju navzdol, ven proti goli, svetlikajoči se puščavi, ki se je razprostirala, neskončno valovita, daleč tja do meglenega obzorja.

Mala vasica Pina je ležala na zadnji zemeljski vzpetini redkega gozda. Cesta, ki je vodila vzporedno z deročo, temno reko, je tekla sredi med kočami in jih ločila na dva dela. Nad strehami koč so se dvigali stebri modrega dima in počasi plavali proti nebu. Polja, posejana z žitom in ovsem, rumena od sonca, so obdajala vas, in zeleni travniki, kot da bi bili posejani s konji in govedom, so se razprostirali daleč, do kraja, kjer je pričlenjala gosto zaraščena gozdna pokrajina. Izgledalo je, da je narava sama preskrbela za izkrcitev na tem zemljišču, kjer je zrasla naselbina, kajti nikjer ni bilo opaziti niti sledu posekanega lesa. Scenerija je bila bolj divja, kakor idilična, toda pogled na njo je vplival pomirjujoče in vzbujal vtis, da je to neka oddaljena občina, ki v blaginji in sreči živi mirno življenje.

Iz naših krajev

CELJE

Celjsko in okoliško delavstvo se nahaja v zelo težkih prilikah. Zaslужki so tako minimalni, da o kakem res rednem in znosnem življenju ni govora. Vsak dan slišimo tarnanje žen in otrok. Mož in oče je bil prisiljen zapustiti delo in pustiti družino doma nepreskrbljeno, brez vsakih sredstev. Žene in matere trkajo na vrata in prosijo podpore in pomoči. Njihove prošnje so zastoj in vedno se vračajo na svoje domove k lačnim otrokom brez denarja in hrane. To bo potreba brezpogojno urediti. Najti se bo moralo sredstva, da se bo preskrbelo tiste, ki že danes dobesedno stradajo. Hišni lastniki brez usmiljenja zahtevajo najemnino in groze s takojšnjo odpovedjo stanovanja. Kje naj družina vzame sredstva, da plača najemnino. Mož je odšel, ona pa sama s kopico otrok. Nasvetujemo tistim, ki jim gre mar, da uredijo in preprečijo težko stanje mnogih revnih družin.

Naivneži. Zadnje čase so pričeli nekateri precej visoko dvigati svoje puhle glave. Svetujemo vsem tistim, da si dajo mrzle obkladke in se povrnejo iz sanj v resnično življenje. Ne bo tako, kakor si predstavljajo, zato naj že danes sregledajo, da jih pozneje ne bo bolela glava. Upamo, da bo ta opomin zadostoval.

JESENICE

Pomemben jubilej dela

V zaslužni pokoj je odšel po petdesetletnem delu pri KID, s. Rozman Anton. Iz Misač nad Otočami je bil doma njegov oče, Komarjev Janez, ki se je izselil v Bohinje, kjer je delal v tamošnjih fužinah in se tam tudi oženil z domačinko, tako da izhaja iz kovinarske rodbine iz pravih gorenjskih grč. So pa tudi res bile grč, oče je delal pri KID 47 let in je že leta 1913 dobil kolajno za 45letnico dela. Brat Janez je delal pri KID 58 let in je sedaj v pokoji, drugi brat, s. France, tudi že dela 43 let, naš jubilar pa je kakor rečeno delal pol stoletja, in to nepretrgoma v martinarni. Kdor pozna delo pri vročih pečeh in v martinarni sploh, ta bo šele razumel, kaj to pomeni, zato je pa tudi jubilej s. Tonce edinstven, odkar obstoja martinarna, je do danes v njej delal celih pet desetletij samo s. Rozman.

Že ko mu je bilo 9 let, je očetu pomagal v fužini, če je pa bilo delo le pretežno za takega malega fantiča, mu je morala priti v pomoč še sestra. Dvakrat na teden je pa šel v šolo. Ker je oče uvidel, da ta šola ne zadostuje za našega Toneja, je takratnemu učitelju plačeval en goldinar mesečno, da je dajal Toneju posebne ure in ga poučeval tudi nemščino. Ko so v Bohinju ustavili fužine, se je njegov oče s celotno družino preselil na Jesenice, in delal, kakor tudi drugi v tukajšnjih tovarnah. Oče je umrl v tovarni, na šlihtu ga je zadela kap in mrtvega so ga prinesli domov h družini. Še ne polnih dvajset let je imel s. Anton, ko je prišel v martinarno in ostal v njej. Delal je prav vsa dela, od najmanjših in najnižjih do topilca (smelzerja), katero službo je opravljal od leta 1904. Aktivno vojsko je služil v Celovcu pri »Janezih« in dosegel čin četovodje, za časa vojne je bil pa pri mitraljezi in se je vrnil domov s činom narednika. Tako, kakor v službi je bil s. Tonej tudi v družbi vedno odkrit in dobrodošel prijatelj. Res je večkrat v službi, kot nadrejen, malo po bohinjsko zavlil in zarobantil, drugače bi pa Bohinjec ne bil, to je pa bilo tudi vse, naprej ni nikdar ničesar iznašal. Kot sodrug in zvest naročnik »Delavske Politike« se je udeleževal vseh članskih, posebno pa še martinarskih sestankov, če mu je le služba dopuščala. Radi smo poslušali njegove krepke besede in vzpodbudljive vzgled, nikoli ni klonil hrbta, vsakemu je povedal v obraz svoje mišljenje, bodisi glede dela, ali drugo, pa če je to komu bilo ljub, ali ne. — Skratka, bi je cel Gorenjec, odkrita, poštna duša. In ko je sedaj te dni odšel v pokoj, po polstoletnem trdem delu na mirno Dolenjsko, mu moremo samo reči: s. Tonc, da bi Te usoda ohranila do skrajnih meja življenja, da bi čim dalj časa užival zaslužni pokoj, ne pozabi pa tudi v pokoji na nas in se nam večkrat javi! — Delu čast!

Kolektivna pogodba pri obratih KID

Je bila po daljših pogajanjih spremenjena. Predlog za spremembo so vložile vse štiri organizacije, k pogajanjem pa KID ni pristopila. Saveza metalških radnika, češ da ni podpisnik prvotne kolektivne pogodbe iz leta 1937, ki se zdaj spreminja. Če SMRJ kolektivno pogodbo iz leta 1937 podpisuje, potem lahko sodeluje. Brez sodelovanja SMRJ pri razpravah je bil podpisan od ostalih treh strokovnih organizacij, spremenišnevalni dodatek h kolektivni pogodbi, o katerega efektu bomo poročali podrobneje, ko bo stvar preračunana. Zaenkrat lahko samo izjavimo, da nas veseli, da je vsaj nekoliko uspel popravek nadvse slabe pogodbe iz leta 1937, kar je znamenje, da bodo nadaljnji popravki sledili. Čim močnejše bo pa delavstvo pri pogajanjih zastopano, tem boljši bodo uspehi. In jasno je, da izključevanje najmočnejše strokovne organizacije na Jesenicah, ki je dobila pri zadnjih volitvah obratnih zaupnikov 1609 glasov, na uspehe delavstva ne vpliva najbolje. Tega se morajo zavedati zlasti ostale tri strokovne organizacije.

Smrt kosi. V zadnjem času smo imeli na Jesenicah spet celo vrsto smrtnih slučajev. V soboto, dne 2. t. m. je umrl delavec Franc Rozman, zvest somišljenik Saveza Metalških Radnikov, brat starih korenin Janeza in Antona Rozmana. — V nedeljo se je na planinah ponesrečil mlad akademik Albin Zupan, sin železničarja. — V torek pa sta umrli: Mici Bergeleja, soproga zdravnika g. dr. Franceta Bergeleja in hčerka našega pokojnega sodruga Lebarja, ter Alojzija Čop, mati znane Čopove družine. Pokojnikom naj bo zemlja lahka, preostalim pa izrekamo naše sožalje.

LJUBLJANA

Trošarine na češplje ne bo v Ljubljani teden dni. Mestna občina ljubljanska je odredila, da v tednu od srede dne 13. t. m. pa do srede dne 20. septembra ne bo pobirala trošarine, ki znaša 25 para za kilogram. V treh tržnih sredah in eni soboti kmetje lahko oskrbe Ljubljano z zdravimi in zreli slivami in češpljami.

MARIBOR

Javno strokovno zborovanje

mariborskih delavcev in nameščencev sklicuje Strokovna komisija v Mariboru za nedeljo, dne 17. septembra 1939 ob pol 10. uri v verandi Sokolskega doma (prej pivovarna Union).

Delavci in nameščenci, pridite vsi!

Dnevni red je važen! Branimo naše interese v teh resnih časih!

Strokovna komisija v Mariboru.

Uredba o omejitvi izplačila hranilnih vlog je stopila v veljavo in v soboto so hranilnice v našem mestu prvič poslovale po predpisih te uredbe. Mestna hranilnica je ta dan izplačala okroglo din 700.000. Posojilnica v Narodnem domu pa menda še več. Vlagatelji so se lahko prepričali, da razpolagajo denarni zavodi z dovolj gotovine in bodo zato najbrž skoraj uvideli, da je nespametno dvigati denar brez potrebe. Res pa je tudi, da so z izrednimi razmerami nastale tudi izredne potrebe in da je marsikakšen hranilec prisiljen dvigati svoje naložbe, ki bi jih sicer pustil nedotaknjene v zavodu. Ljudje, ki so morali slediti klicu domovine, ali pa taki, ki so se takorekoč čez noč znašli brez posla in zaslužka, so seveda navezani na železno rezervo v hranilnici in je le sreča, ako so jo sploh kaj imeli.

Dejstvo je, da so naskočili hranilnice pred dekretiranimi prazniki predvsem premožni ljudje, da ne rečemo bogataši, ki jim seveda ni ostalo prikrito, da se pripravljajo uredbo o omejitvi izplačil.

Umril je s. Ivan Cenc, elektromonter pri Mestnem elektriškem podjetju. Pokojnik je bil razredno zavezanec delavec in neupogljiv značaj. Med sodelavci je bil priljubljen in spoštovan, ker se je vselej pokazal pravega tovariša. V svojem poklicu je bil strokovnjak in neumoren. Svoji neravni majhni družini je bil dober oče, ki je vzorno skrbel za njo. Smrt ga je pobrala v najboljših letih moške dobe. Podlegel je zavratni proletarski bolezni. Mogoče bi mu ne bilo treba s 40 leti pod zemljo, ako bi si bil privoščil več počitka in oddiha, toda skrb za vsakdanji kruh in družino ga je priganjala k delu, ki ni lahko in zahteva velikega napora telesnih sil. V soboto, dne 9. septembra popoldne so ga sodelavci, prijatelji, sodrugi in znanci spremili na zadnji poti na mestno pokopališče na Pobrežju. S. Cenc si je kot delavec in zaupnik razrednega delavskega gibanja zagotovil trajen spomin v vrstah onih, za katere in s katerimi se je skupno boril za boljšo bodočnost. Težko prizadeti rodbini naše sožalje!

Samo proti takojšnjemu plačilu je mogoče dobiti bencin, nafto in mineralna olja, kakor to oznanjajo napisi po trgovinah.

Dva dinarja za marko. Te dni je zopet prišlo iz Nemčije nekaj sezonskih delavcev nazaj v domovino. Nekateri so prinesli s seboj nekaj prihrankov. Borza dela jim je dala nakaznico za polovično voznino. Nesrečniki pa niso imeli pri sebi nobenega drugega denarja razen mark. Z markami v žepu so obšli vse mogoče zavode, da bi jih zamenjali, pa niso imeli sreče. Očividno nam pripoveduje, da so nazadnje zamenjali marko po dva dinarja! Koliko je moral delati tak nesrečnik predno si je prislužil eno marko, sedaj pa jo mora zamenjati za dva dinarja.

Žene zopet donajajo živila. Te dni je zopet opažati ganljivo povezanost naših ljudi s svojci. Na praznik so prihajale žene kar trumoma in prinašale možem, matere sinovom, dekleta pa fantom v cekarijah in nahrbtnikih jestvine in cele pletenke vina, pa so se pomenkovali v parku in na obronkih gozdov ter južinali.

Omejitev tvorniškega obrata v sled prenehanja trgovine na kredit. Nastale vojne homatije v Evropi in negotovost, ki je zavladala, je povzročila, da so tovarne in veletrgovci ustavili vsako kreditiranje trgovcem na drobno. Blago se prodaja le proti takojšnjemu plačilu. Posledica prenehanja trgovine na kredit je, da tovarne tudi radi tega pričenjajo omejevati obratovanje. Tekstilna tovarna Thoma je odpovedala delavstvu, ki ga je sprejela pred par meseci, ker bo uknila močno zmeno v obeh tovarnah, v Milinski ulici, kot tudi na Pobrežju. Prizadeti bo precejšnje število delavcev in delavcev.

Bombaž za mariborsko tekstilno industrijo je baje že na potu in sicer ga bo pripeljala do Trsta neka ameriška trgovska ladja.

Podraženje stanovanj. Najemnik nam piše: V naši hiši so tri stranke, ki stanujejo v njej že po pet do deset let. Sedaj je hišni gospodar dostavil vsem obvestilo, da jim bo podražil stanovanje vsaki stranki za din 50 mesečno, češ, da mora sedaj plačati več davka. Ugovore najemnikov je zavrnil z izjavo, češ, saj tudi vi toliko več zaslužite na teden. Ko so mu stranke dokazale, da je v veliki zmoti, jim je začel očitati, da imajo stranke podnajemnike na hrani in stanovanju in da tudi radi tega lahko plačajo. Gospodar ničesar ne investira v hišo. V vsej hiši je ena sama vodna pipa, o elektriki pa tudi ni duha ne sluha. Taka stanovanja dražijo le res neopravičeno!

Kap je zadela državnega tožilca g. dr. Hojnika, ki se nahaja na dopustu v svojem rojstnem kraju na Zgornji Polskavi. Želimo mu skorajšnjega okrevanja.

Oglastitev trošarine je majhna koncesija na naš predlog, da bi morale večje in industrijske občine glede preskrbe prebivalstva izrabiti zlasti ugodne prilike, ker spada vprašanje življenjskega standarda vsekakor v važen resor občinske politike.

Zaupniki, pozor! Slike zadnjega zaupniškega zborovanja so že gotove. Dvignete jih lahko v tajništvo, Delavska zbornica, II. nadst.

Prodaja na obroke je prenehala. Izredne razmere, ki jih je povzročil razuh vojne v Evropi, se čutijo tudi v trgovini. Kakor nam poročajo, so trgovci, ki so imeli organizirano prodajo manufakturnega blaga na obroke pričeli likvidirati te vrste trgovske posle. Cela vrsta potnikov, ki so jih imele take trgovine v službi je zgubila svoj zaslužek. Marsikdo, ki si je pri svojem skromnem zaslužku lahko nabavil novo obleko samo na obročno odplačilo, bo sedaj ostal brez nje, ker je naenkrat ne bo mogel plačati. Ob pričetku šole, ko so zlasti v delavskih družinah veliki izdatki, je bilo kupovanje na obroke rešila vejica, za katero so se lovili prizadeti starši. Seveda je treba priznati tudi to, da obročna trgovina ni bila vedno najbolj realna, na drugi strani pa tudi silno zapeljiva in je marsikdo že obžaloval, da se je spustil v take vrste nakupovanja. Zlasti velja to glede nakupa raznih strojev, radio-aparatur itd. Mnoge so že zapeljali navidez nizki obroki, da so sklenili nakup, potem pa vsled preko noči nastalih spremenjenih razmer naenkrat niso mogli več plačevati pogojenih obrokov. Tvrdba je najprej terjala, potem pa zaplenila prodane predmete, dočim se je kupec lahko obrnil za svoje obroke, ki jih je bil že plačal.

Vogalni zid ob kinu »Esplanade« so začeli te dni podirati delavci mestne občine.

Regulacija Pobrežke ceste. Delavci že nekaj dni podirajo ostanke hiš na Pobrežki cesti ob Magdalenski cerkvi. Regulacija Pobrežke ceste se bo zaenkrat izvršila samo od Kralja Petra trga do odcapa Tržaške ceste, ker spada ta del pod mestno občino. Ostali del Pobrežke ceste pa bi moral regulirati okrajni cestni odbor, kar se pa očitno ne bo še kmalu zgodilo, čeprav je ta cesta nujno potrebna temeljitega popravila. Najbolje bi bilo, da bi Pobrežko cesto tlakovali, ker je na tej cesti velik promet in ker dnevno roma ogromno število prebivalcev iz mesta na pobreško pokopališče. Če pa zaenkrat ni izgleda, da bi to cesto mogli tlakovati, bi naj vsaj navozili gramoza in izravnali velike kotanje ter preskrbeli, da bi cesto tudi vsak dan dobro poskrpili, da bi pešcem ne bilo treba vdihavati toliko prahu.

Tlakovanih cest ne morejo dokončati. Že od Mariborskega tedna naprej so nekatere ulice na novo tlakovane z granitnimi kockami. Netačkovanost pa so ostale cestna križišča, ki so razkopana v precejšnjo globino tako, da je prevoz preko teh križišč nemogoč. Ta križišča bo namreč občina tlakovala s posebnim trdnim kamnom, ki pa ga lastniki kamnolomov ne dobavljajo ter se tako ceste ne morejo dokončati. Upati je, da se bo moglo delo vendarle izvršiti pred nastopom deževnega vremena.

LAŠKO

Pritožba iz vrst kmetov. Občinska uprava je dala iz proračuna za leto 1939-40 občinskemu odborniku G. 2000 din za enoletno popravilo vozne poti Doblatina—Planica. Razne ujme so to pot docela uničile, da je vsa razorana in razdrta, a za popravilo se nihče ne zmeni. Vsak prevoz z živino je skoro nemogoč in skrajno mučen, takó za živino, kakor za ljudi. Vprašamo občinsko upravo, kako je z zneskom 2000 din in kaj misli ukreniti s to neljubu zadevo? Če kmetje plačujejo visoke občinske doklade, naj bi imeli vsaj take poti, da bodo mogli do mesta.

Na naslov vodovodnega odseka. Na občinski seji dne 20. avgusta t. l. je poročal v imenu vodovodnega odseka podžupan Deželak Ivan, ki je tožil, da stanovalci po višje stoečih hišah nimajo vode in to po krivdi onih, ki prekomerno trošijo vodo bodisi z zalivanjem vrtov, pranjem perila, bodisi s škropljenjem cestnih prehodov, nasadov itd. Zavzemal se je za uvedbo vodovodnih števec, ki bi jih morali preskrbeti za stranke hišni posestniki. Vsak števec bi veljal nad 1000 din. Nikakor pa D. ni hotel imenovati tistih, ki v resnici porabijo velikanske množine vode. Imamo v mestu mearske milijonarje, kjer voda dan in noč teče, tovarnarje, ki po cele ure brizgajo blatne ali zaprašene avtomobile, hotelirje, ki skrope trotoarje, vrtove itd. Po nekaterih pralnicah boljših krogov teče voda po cele noči. V Trubarjevi ulici ima neki tovarnar (B.) vrtni bazen, v katerega teče voda noč in dan.

Zakaj ne pride podžupan nikdar v to ulico, da bi se prepričal, kjer je vzrok tolikega nedostajanja vode v našem mestu.

Gospod podžupan D., dajte vsem takim takoj števec in mi smo prepričani, da bo v Laškem takoj dovolj vode. Pa tudi števec naj si sami nabavijo in odredite jim »krepko« tarifo, pa bo vodovodna remedura stoodstotna. Pa brez zamer!

SCHICHTOV RADION
nere temeljito

S kuhanjem perila v raztopini Schichtovega Radiona odpravite prav vsotudi najtrdovalnejšo onesnago. Perilo bo zunaj in znotraj popolnoma čisto in snežnobelo.

RADION BELINA!

PTUJ

Pri urarju in zlatarju Kingl-Ackermanu so vlomilci odnesli dragocenosti za okrog din 100.000. V trgovino so prišli iz gledališča, skozi okrepčevalnico, kjer so v podu zvrtili veliko luknjo in se potem spustili v zlatarno. Poskušali so navrtati tudi blagajno, pa so bili prepojeni. Na licu mesta so pustili vlomilsko orodje.

ČRNA PRI PREVALJAH

Neopravičeno dirkanje. Mnogo je že bilo nesrečnih slučajev radi dirkanja z vozili, predvsem z motornimi kolesi, pa tudi z navadnimi kolesi. Pred nekaj dnevi so pripeljali v tukajšnje bolnico dva takšna nesrečnika, ki sta trčila skupaj: eden je imel motorno kolo, drugi navadno. Oba sta baje dobila pretres možganov, mnogo hujše poškodbe je utrpel tisti, ki je imel navadno kolo. Za čuditi se je, da se na ulicah v vasi — razen malih nezgod — ne pripetijo hujši slučaj, kajti včasih pribrižjo motorna kolesa, pa tudi kolesarji, za izjemo celo kak avto z brezglavo naglico skozi vas. Nehote zažmignite, ker si mislite — zdaj pa zdaj ti bo povozil kakšnega otroka, ki se iznenada prikaže izza kakšnega ovinka. V takih slučajih res ne veš, ali imajo več pameti in previdnosti otroci ali pa dirkači več sreče... Le redki so, ki se držijo predpisov, da je hitra vožnja in vožnja za zabavo po vasi sploh prepovedana, še bolj seveda vaje v vozarjenju. Največ dirkačev opazimo ob nedeljah, tako da moraš s skrajno previdnostjo stopiti na ulico. Tu bo treba brezobzirnih ukrepov proti takšnim dirkačem, da se preprečijo nesreče.

KOČEVJE

Razmere v tovarni Kresse in bolniško zavarovanje. V tovarni perila g. Kresseta ml. je položaj delavstva neznošen. Delavke ne prejema niti minimalnih mezd. Za izdelavo ene srajce plača ta mladi gospod 1 din in 10 par, prodaja jih pa po 35 din. Mlade delavke sede ves dan sključene za strojem in še ob večerih jemljejo delo na dom, da si zaslužijo svoj borni košček kruha. Ne upajo si niti na stranišče, niti ne smejo za nekaj sekund vstati, da si pretegnejo omtvicense ude. Tovarnarjevo občevanje v delavkam presega vse meje, čeprav so te iste narodnosti kot njihov delodajalec.

Še ena žalostna stvar. Pred kratkim je delavko v tem obratu neznanosko bolel zob in je prošla, da bi smela k zdravniku. Sedaj jo je nahirtil in na mestu odpustil. Nič niso pomagale vse solze in prošnje dekleta iz daljne kočevske vasi, kjer živi družina z osmimi otroki od samih žgancev. Pri tem so ostale delavke podučile svojo tovarišico, češ da... ne vid rad, da hodijo delavke k zdravnikom bolniške blagajne. Ali morda gospod šef Delpin ve o vsem tem? Ali ve, zakaj bohe delavke pri g. Kressetu ne prihajajo k zdravnikom? Če ne ve, mu bomo mi to ob priliki javno povedali. Pozivamo okrajno načelstvo, da napravi red v tovarni Kresse, OUZD v Ljubljani pa, da ga napravi v svoji ekspozituri v Kočevju.

ŠOŠTANJ

Vlak povozil železničarja. Železničarja, ki opravlja službo na železniški progi so našli v sredo jutraj med Pako in Šoštanjem, kjer popravljajo oporni zid, z odrezano glavo in odrezanim spodnjim delom noge. Ponesrečeni je vsak večer prižgal luči v signalni napravi za počasno vožnjo. V sredo jutraj, ko so ga našli mrtvega, so še luči gorele, dokaz, da je svojo službo izvršil. Samomor je izključen, ker je živel s svojo družino v najboljem razmerju. Zapušča 3 otročiče in ženo, ki ne more pozabiti njega, katerega je tako zelo ljubila. Mi, ki smo bili nekdanj skupaj z njim v Vošnjakovih tovarni predno je šel k železnici in smo ga poznali kot zvestega člana strokovne organizacije, ga ne bomo pozabili. Družini pa izrekamo iskreno sožalje! — Njegovi prijatelji.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato povarnaj nacočnino takoj!

Ukrepi proti navijanju cen in kopičenju zalog nujno potrebni

Nervoznost, ki se je polastila javnosti radi vojne v Evropi, je povzročila, da so nekateri tovarnarji in trgovci pričeli naglo navijati cene življenjskim potrebščinam.

Podražitev življenjskih potrebščin je zaenkrat docela neupravičena. Navijalci cen postopajo na ta način, da izjavijo konzumentom, da je blaga zmanjkalo. Takoj prične panično povpraševanje za dotično vrsto življenjskih potrebščin. Naposled jih je dobiti samo pod roko, seveda za »primerno« višjo ceno. — Deloma pa povzročijo pomanjkanje gotovih potrebščin tudi tisti, ki se hite zalagati z njimi preko potrebe.

Delavstvo zahteva prav energičnih ukrepov proti vsem tem pojavom, tako proti navijanju cen, kakor tudi proti kopičenju zalog. Delavec itak slabo zasluži in naj sedaj še tisto malo, kar zasluži, požro pijavke. Njegov zaslužek

mu tudi ne dovoljuje, da bi kupičil zaloge. Kako pride družina, čije skrbnik je bil recimo vpoklican, do tega, da bo morala vse dražje plačevati, med tem ko niti ne ve, kako bo v tem položaju, v kakršnem jo je zapustil rednik, sploh izhajala.

Računati moramo seveda s tem, da se bodo gotove življenjske potrebščine pa vendarle podražile in sicer predvsem vse kolonijalno blago, nadalje tekstilno blago, ker se je silno podražil prevoz po morju radi ogromnega povišanja zavarovalnin.

Toda nad vsem tem je potrebno najstrožje nadzorstvo. Zato delavstvo pozdravlja ukrep ministra za socialno politiko, ki pripravlja posebne ukrepe za pobijanje spekulacije. Pri nas je živeža v izobilju in ni prav nobenega povoda, da bi morali jesti drag kruh!

Konferenca o spremembi obrtnega zakona odgodena do prihodnjega meseca

Minister za trgovino in obrt je odgodil konferenco za novelizacijo obrtnega zakona, ki bi se bila morala vršiti dne 20. t. m. v Ljubljani. Novelizacija obrtnega zakona zahtevajo reakcionarni delodajalci, ki hočejo, da se zlasti socialne določbe v zakonu poslabšajo v škodo delojemalcev. Bati se je, da bodo uspeli, ker svobodne strokovne organizacije ne odločajo v delavski ustanovi, ki bi bila poklicana, se krepko

zoperstaviti reakcionarnim nakanam delodajalcev. Bolj kot kdajkoli je zato danes potrebno, da je delavstvo na straži in budno čuva svoje pridobljene pravice, zlasti pa socialno zakonodajo, ki bi se morala izboljšati v korist delavcev in nameščencev, ne pa, da se jo skuša še poslabšati. Delavci oklenite se svojih svobodnih strokovnih organizacij, ker le na ta način boste mogli braniti svoje interese.

Angleški kralj imperiju

Dne 3. septembra ob 18. uri je govoril angleški kralj narodom imperija; rekel je: »Ako bi zmagalo načelo, da se kakšna država samovoljno osvobodi mednarodnih pogodb in obveznosti, bi bila svoboda naše države, svoboda vse družine britanskih narodov ogrožena, a še več, mnogo več kakor to. Vsi narodi sveta bi bili pritisnjeni k tlom z večnimi vezmi suženjskega strahu. Vseh nad v trajni mir, vseh zagotovljenih pravic in svobod, vse svobode med narodi bi bilo konec. To je ono dokončno, pred čemer stojimo. Zaradi stvari, ki jih cenimo najvišje, zaradi reda in miru na svetu nam ni mogoče misliti, da bi odklonili borbo, da ne bi sprejeli takega izziva.«

General Franco ne pojde v Italijo

Kakor smo že poročali je nameraval general Franco v teku meseca septembra obiskati Rim, in bi bil ob tej priliki posetil tudi papeža. Po najnovejših vesteh pa baje v Rimu ne pričakuje več obiska generala Franca, ker je nacistična Španija silno razočarana radi sklenitve nemško-sovjetskega pakta.

Vodstvo Jugoslovanske nacionalne stranke in sporazum

Glavni odbor Jugoslovanske nacionalne stranke je imel sejo dne 5. septembra v Beogradu. Na seji je bila sprejeta izjava, ki pravi, da stranka odobrava sporazum. Ker pa bo treba vse s tem v zvezi storjene ukrepe predložiti v odobritev narodni skupščini, naj se izvrše volitve poslancev, ki naj bodo tajne in svobodne s proporcem. Stranka obžaluje, da s sporazumom od 26. avgusta ni bilo dokončno rešeno niti vprašanje splošnega hrvatskega ozemlja, dasi bi bilo to potrebno, ker bi lahko ponovna pogajanja v zvezi s to zadevo izzvala težke posledice ne samo za sporazum, ampak tudi za narod in državo.

Zaposlenost in mezde delavstva v juniju

Število zavarovancev pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev

je znašalo junija meseca 1939 751.261 (moških 555.073, ženskih 196.188). Lani v tem mesecu je štel urad 8.810 (moških 4.566, ženskih 4.254) več zavarovancev. Povprečna zavarovalna mezda v državi znaša v tem mesecu din 23.95 in je napredovala od lani v primeri z istim mesecem za din 0.39. V primeri z majem letos je pa nazadovala za din 0.12, kar ni v skladu z naraščajočo draginjno.

Iz Slovaške

Slovaška vojska se bori z Nemci proti Poljakom, Monsignor dr. Tiso je zapovedal slovaški armadi, da se bori z Nemci ramo ob ramo in jim pomaga pri napadu na Poljake.

Slovaški vojaki beže na Madžarsko. Po poročilih iz Budimpešte je pribežalo na Madžarsko nad 6000 vojakov slovaške armade, ki se niso hoteli boriti proti Poljski. Madžarske oblasti so begunce razorožile in internirale.

Slovaški poslanik v Varšavi je pretekli teden pozval Slovake, naj se upro slovaški vladi, ki je izdala slovaške narodne interese. Slovaška vlada izjavlja, da je bil poslanik že pred to izjavo odpuščen iz diplomatske službe in razen tega je uvedla proti njemu kazensko postopanje. Seveda se poslanik ne misli vrniti na Slovaško.

Iz češke

Praški listi o nemško-ruskem paktu. »Ceps« prinaša v najnovejši izdaji celotno besedilo iz čeških listov o današnji situaciji v mednarodni politiki. Iz poročil je videti, da so vsi češki listi enotno usmerjeni. »Narodni Prace« poroča glasom »Cepsa« o ciljih nemškega naroda: »Nemški narod in njegov Führer sta v zunanje-političnem pogledu prekosila samega sebe. Nemško-ruski pakt je bil gotovo genijalna poteza. Temu paktu se lahko nemški narod zahvali, da more biti popolnoma miren. Vojaki položaj Nemčije se je s tem korakom silno pobiljšal. Ta pakt bo gotovo zgodovinski in bo pomenil v bodočnosti najvažnejši dogodek nemške zgodovine.«

Inozemci v protektoratu Češke. Vodja Nemčije je izdal vsled vojnega stanja s Poljsko naredbo, po kateri morajo v obmejnem pasu protektorata Češke in Morave zapustiti vsi inozemci ozemlje tekom 24 ur, izjemoma v 3 dneh.

Konec češkoslovaških znamk. »Ceps« javlja iz Prage, da bo poštna uprava Protektorata Češke in Morave v najkrajšem času odtegnila iz prometa vse stare izdaje poštne znamke, ki nimajo dvojezičnega napisu Böhmén u. Mähren — Čechy a Morava. Obenem je izdala poštna uprava celo vrsto novih znamk z dvojezičnim napisom, nekatere znamke imajo tudi sliko panorame Prage.

Vojvoda in vojvodinja Windsorska se vračata na Angleško, ker je bivši kralj izjavil, da vstopa v aktivno vojaško službo.

Kanadska vojna industrija je prejela ogromno naročila za dobavljanje vojnega materiala Angliji.

Reka Visla zastrupljena. Po nemških poročilih so opazili v reki Visli mnogo mrtvih rib. Ker domnevajo, da je voda v tej reki zastrupljena, so oblasti odredile, da se ne sme napajati živine z vodo iz reke Visle.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Lokal

v bližini Kralja Petra trga v Mariboru, primeren za obrtnike, se odda v najem. Vprašati v upravi našega lista.

Kotiček sadružic

Malenkosti in vsakdanjosti.

Če zadene posameznika velika bolečina, se pogosto zgodi, da jo neverjetno hrabro prenaša, prav kakor lahko nešteto krat opažamo, kako hudi udarci usode združijo in strnejo vse družinske člane, da složno prenašajo breme, da se roko v roki borijo z vsemi zaprekami in težkočami. Le preradi pa se vsi spotaknemo nad malenkostmi in vsakdanjostmi in kar ne moremo preko njih. Skoraj vsi spori in vsi prepiri nastanejo samo zaradi malenkosti, zaradi kosila, ki ni pravočasno pripravljeno, zaradi neobritega lica, neosnaženih čevljev, prazne ljubosumnosti, premajhne pozornosti itd. Temu se pa tudi ne smemo čuditi, saj so naši dnevi prav za prav samo nepretrgana veriga samih malenkosti, vse človeško življenje se odigrava v samih vsakdanjostih. Iz brezpomembnih malenkosti nastane sovraštvo in odtujenost, povod poznejši surovosti je en sam neumen nič. Povsod same malenkosti, ki so pa neverjetno velikega pomena. Vsak majhen nič se zraste z drugimi v mogočen zid, vsak dan, zagrnjen z malenkostmi, odtrga kosček ljubezni, dokler ni srce utrujeno in slednjič otopelo in brezčutno. Stalna nasprotovanja, vsakodnevni prepiri, večne nevšečnosti glodajo tako dolgo na mozgu zakona, dokler ga popolnoma ne posušijo in sta si mož in žena tuica, vseeno če sta se odtujila glasno ali z zaprtimi ustmi.

To lahko preprečimo samo, če neprestano nadzorujemo in vzgajujemo samega sebe, kar je najboljši pripomoček zoper nevarnost po malenkostih.

Vsakemu človeku se pripeti, da kdaj kakorkoli pogrši zoper tiste, ki jih ljubi, v vsakem najboljšem gospodinjstvu se zgodi, da kosilo ni pravočasno gotovo ali da kaj drugega ni prav. Če pa postane ono, kar bi moralo biti izjema, že kar pravilo, se ne smemo čuditi, če bo konec hišnega miru in potrpljenja. Z ljubeznijo, pametjo in odločnostjo pa moramo pomagati tudi osebam svoje okolice, da bodo pogumno preskočile vse ovire, ki jih bo stavila na pot miru njih samopašnosti in notranja nediscipliniranost. Gledati moramo tudi na to, da ne bomo vseh malenkosti videli, da ne bomo preveč občutljivi in ozkosrčni. Mnogo malenkosti lahko premostimo s potrpljenjem in pozabljanjem, pa bomo živeli mnogo bolj v miru, kakor doslej. Treba se je naučiti pravočasno težke umetnosti, pogoltniti marsikako grenko, marsikako besedo ne izgovoriti, marsikaj ne videti in marsikaj preslišati. Največ pa storimo, če vzamemo vsakega človeka kakršen je, če ne pričakujemo preveč od ljudi, tudi od najbližjih in najdražjih ne, vsaj ne več, kakor je človek zmožen dati.

Nasveti za dom.

Plesnoba iz usnja odpravimo z razredčenim glicerinom.

Če škripajo čevlji, si pomagaj tako, da napojiš podplate prav polagoma z lanenim oljem, dokler niso nasičeni. Potem postanejo podplati tudi najkrepkejši in trpežnejši.

Tipke na klavirju očistimo s spiritom in volneno krpo. Z radirko lahko očistimo marsikateri sveži madež na pohištvu in kovinah. Včasih nam bolje služi mehka, včasih trda radirka.

Biserovino (Perlmutter) čistimo z zmesjo, ki jo napravimo iz ribanega, opraznega črnega kruha in iz plev. Milo razkrajja biserovino in ji vzame ves lesk, zato moramo, če imamo drage biserne gumbce, te pred pranjem odstraniti.

Če je platno pristno, spoznamo prav zanesljivo tako, da kanemo na krpico platna kapljico olja. Če obdrži kapljica svojo okroglo obliko, je platno pristno, če se pa razleže v obliki žarkov, je platno dodan bombaz.

Ostanke sveč, loja, žarko mast itd. vmešaj med premočev prah, ki ga boš potem lažje pokurila.

Pocni robce za otroke, ki jih toliko pogubijo, napravijo sama doma iz raznih ostankov ali pa kupiš kako ceneno platno. Razrežeš primerne kvadrate in zarobiš na stroju z barvastim sukancem.

Za začetek šole

Potrebno obleko, obutev, perilo, nahrbtnike, aktovke, telovadne potrebščine itd. nudi najugodnejše

Jakob Lah, Maribor
Glavni trg šte. 2

Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru

reg zadruga z omejeno zavezo

Frankopanova ul. 37 (v lastni hiši) - Telef. 26-35

Račun pri Poštni hranilnici št. 13148

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4% odn. 5% proti odpovedi. Daje posojila po ugodnih pogojih na menico in vknjižbo. Zadrugi delež znaša Din 200.—

Uradne ure vsaki dan od 17. do 19. ure

Klobuke očistimo tako, da zmešamo salmijak, alkohol (spirit) in malo soli. V to zmes pomočimo cunjico in drgnemo prav narahlo v krogu naokrog po klobuku, dokler ni svažen. Ko je klobuk suh, ga skrtamo, če je bel, ga pa še potresemo s pudrom ali kreda.

Iz praznih zabojev si lahko napravimo zelo uporabne omarice zlasti za potrebščine otrok. Sestavimo 3 do 6 zabojev v primerno omaro, ki jo od zunaj prebarvamo ali pa prevlečemo z blagom, znotraj pa s papirjem. Spredaj pritrđimo lične zavese, ki jih tudi lahko kombiniramo za vsak zaboj iz drugega blaga.

Belo kopalno banjo, ki je dobila rjave lise, poskusi najprej osušiti z milom, petrolejem ali kakim čistilnim praškom. Ako to ne pomaga, kupi za nekaj dinarjev klora, ga raztopi v vroči vodi in daj nato v banjo, ki je polna vode. Pusti stati nekaj ur, nato spusti vodo in banjo dobro umij. Končno jo še zdrgni s cunjjo, ki je namočena v petrolej, pa bo banja kakor nova.

Razperana volna postane spet gladka, če jo zviješ v ohlapno štreno in jo za nekaj minut položiš v mrzlo vodo. Če imaš belo volno, dodaj vodi nekaj soli, če je pa volna barvasta, pa malo kisa. Potem volno obesi in posušiš, pa je kakor nova.

Pozlečene okvirje slik očistiš najlepše, če pomočiš kosček čebule v spirit in rahlo brišeš po lesu. Pri tem čiščenju se zlato prav nič ne obrabi.

Delavski pravni svetovalec

Zastaran dolg (Trbovlje)

Vprašanje: Nek trgovec terja mojo mater, češ, da mu je ostala od leta 1925 dolžna manjši znesek. Ta dolg je nastal vsled nakupa barv, firnežev in raznih drugih mizarskih potrebščin, ki jih je kupil takrat moj brat za svojega mojstra, pri katerem je bil v uku kot mizarski vajenec. Trgovec pa je te nakupe prepisal na mojo mater. Ali mu je dolžna plačati?

Odgovor: Če je stvar taka kot pravite, ni dolžna Vaša mati ničesar plačati. Ako bi jo trgovec tožil, naj v pravdi uveljavlja, da ni ona ničesar kupila in naj da za pričo Vašega brata. Razen tega pa naj izrecno tudi ugovarja zastaranje. Paziti pa mora, da bo pravočasno vložila upor, ako bi trgovec vložil proti njej opominjsko tožbo in bi sodišče izdalo plačilno povelje.

Zaslužek v Nemčiji (Črna)

Vprašanje: Pri nekem dvolastniku, ki stanuje stalno v Pliberku nas je več delavcev delalo pri poljskih delih. Zaslužene mezde nam ni plačal. Ali ga lahko tožimo, pri katerem sodišču in za kakšen znesek?

Odgovor: Ker ima dotičnik posestvo tudi v naši državi, ga lahko tožite pri našem sodišču, in sicer pri onem, v čigar območju leži posestvo. Zahtevati pa morete toliko, kolikor zneske Vaš zaslužek glasom dogovora, ki ste ga sklenili. Minimalne mezde za poljedelske delavce pri nas še niso uvedene, in kolikor nam je znano tudi ne v Nemčiji.

Za šolo Šolske torbe, aktovke, nahrbtnike itd. priporoča

Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta 13

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za otro mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob doživljenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA